

Correcties op de Veldgids bijen voor Nederland en Vlaanderen

Menno Reemer

Inleiding

In 2015 verscheen de Engelstalige *Field guide to the bees of Great Britain and Ireland* van Steven Falk, met illustraties van Richard Lewington. Dit boek is vervolgens op initiatief van EIS Kenniscentrum Insecten vertaald en voor Nederland en Vlaanderen bewerkt. Dit resulteerde in 2017 in publicatie van de *Veldgids bijen voor Nederland en Vlaanderen* bij uitgeverij Kosmos. Al gauw bleek dat er in de eerste druk wat fouten gesloten waren. De eerste druk (oplage 2000) raakte binnen een jaar uitverkocht en toen besloot de uitgever tot een tweede druk (oplage 750). Dit gaf de kans om de gevonden fouten te corrigeren. De tweede druk is in 2018 verschenen en ook deze blijkt niet foutloos. Dit artikel geeft een overzicht van de fouten die tot nu toe in beide drukken zijn gevonden. Overigens betreft het zowel fouten die uit de originele Engelstalige versie afkomstig zijn als fouten die er bij bewerking en vertaling in zijn gesloten.

Correcties op de eerste druk

Deze correcties zijn reeds doorgevoerd in de tweede druk.

p. 76. Na de zin "Uit ons gebied zijn negen soorten bekend (negen uit Nederland, acht uit België)." toevoegen: "Hiervan zijn er acht in de sleutel opgenomen (alleen *C. impunctatus* ontbreekt)."

p. 103. In de sleutel tot *Andrena*-vrouwtjes groep A vervalt couplet 2 (de soort *nanula* die hierin genoemd is komt niet in NL & B voor en wordt in dit boek verder ook niet besproken). De coupletten 3 t/m 8 inclusief de doorverwijzingen hierin moeten hernummerd worden.

p. 110-111. Er zijn twee figuren met nr. 43. Dit is als volgt op te lossen:

fig. 41 wordt fig. 41a

fig. 42 wordt fig. 41b

De eerste fig. 43 wordt 42

Tweede fig. 43 blijft 43

In tekst op p. 110 in couplet 2 verwijzingen naar fig. 41 en fig. 42 veranderen in resp. 41a en 41b.

In couplet 3 verwijzing naar fig. 43 veranderen in fig. 42.

p. 116-117. Sleutel tot *Andrena*-mannetjes groep A:

In couplet 2 wordt nu verwezen naar 3 en 7. Dit moet 3 en 8 worden.

Couplet 8 moet worden toegevoegd:

8 Lichte gezichtstekening meer uitgebreid (fig 73). Scutum dof door microsculptuur tussen de punten en met helder oranjebruine beharing (bij verse dieren). Tergieten dicht gepuncteerd met verspreide geelbruine beharing en geelbruine haarbandjes aan achterranden van tergieten 2-4. Groter (VVL minstens 7,5 mm) -> *labialis*

- Lichte gezichtstekening minder uitgebreid (fig 74). Scutum glimmend tussen de punten. Tergieten glimmend, spaarzaam gepuncteerd en onopvallend behaard, op smalle witte haarbandjes aan achterranden van tergieten 2-4 na. Kleiner (VVL hoogstens 6,5 mm) -> *coitana*

p. 117. *Andrena* mannetjes groep B: couplet 4 vervalt.

In couplet 2 wordt nu verwezen naar 3 en 4. Hier moet 4 vervangen worden door "*alphenella* (lentegeneratie)".

In couplet 1 wordt nu verwezen naar 2 en 5, dit moet 2 en 4 worden.

Vanaf couplet 5 moet alles een nummertje naar beneden worden bijgesteld (5->4, 6->5, etc.).

p. 168. Na "...verspreid over het Paeleartische gebied." toevoegen: "Hiervan komen er twee in Nederland voor. Uit België is daarnaast *P. dentipes* bekend."

p. 174. Couplet 6: Het laatstgenoemde kenmerk staat verkeerd. Dus:

bij *tumulorum* moet staan: "Laatste drie antenneleden aan onderzijde duidelijk donkerder dan de voorafgaande"; bij *confusus* moet staan: "Laatste drie antenneleden aan onderzijde nauwelijks of niet donkerder dan de voorafgaande".

p. 214. *Sphex*-vrouwtjes groep B, onderste regel (*ephippius*):

"Kop en scutum zeer dicht gepuncteerd" vervangen door "Kop en scutum minder dicht gepuncteerd"

p. 215. *Sphex*-vrouwtjes groep D, onderste regel: "Kleiner (VVL tot 7 mm)" vervangen door: "Kleiner (VVL tot 7 mm) of juist zeer groot (*albilabris*, VVL 8,5-10 mm)"

p. 245. *Coelioxys* - kegelbijen moet verwijzen naar p. 285 (niet naar 272)

p. 248. "Gelijkende, zeer zeldzame *A. oblongatum* gemiddeld kleiner en met twee kleine tandjes aan achterrand van scutellum." Vervangen door: "Gelijkende, zeer zeldzame *A. oblongatum* gemiddeld kleiner en bij mannetje met twee kleine tandjes aan achterrand van scutellum, vrouwtjes met oranjegele poten en meer zwart op de kop."

p. 332. Regel 13:

"(vier uit Nederland, twee uit België)" vervangen door "vier uit Nederland, drie uit België"

p. 338. Vierde regel van onder:

"(vijf in Nederland, drie in Vlaanderen)" vervangen door "(vijf in Nederland, acht in België)".

p. 340. *Anthophora bimaculata*, vliegtijd:

"April-juni" vervangen door "Juni-augustus".

p. 346. Bij Herkenning onderaan toevoegen:

"Gelijkende, zeer zeldzame vlekken bij *Thyreus orbatus* met hoekig ingesneden scutellum."

p. 351. Regel 13:

"(29 uit Nederland, 30 uit België)" vervangen door "(29 uit Nederland, 30 uit België, deze gids behandelt er 27)"

p. 361. Bijschrift fig 54:

"*B. monticola/jonellus*" vervangen door "*B. jonellus*"

Correcties op de tweede druk

Deze fouten waren reeds in de eerste druk aanwezig, maar zijn in de tweede druk nog niet gecorrigeerd. Hopelijk worden ze in een eventuele derde druk verwerkt.

p. 57. afbeelding rechterachterpoot:

"dij" veranderen in "dij (femur)"

"scheen" veranderen in "scheen (tibia)"

p. 64-65. *Anthidiellum* is ten onrechte uitgesleuteld bij de genera zonder arolium tussen de klauwtjes.

Dit kan als volgt worden opgelost:

Couplet 8 verwijderen.

Couplet 7: verwijzing naar couplet 8 veranderen in "...*Anthidium* p 247".

Extra couplet invoegen tussen na couplet 3:

4 Kop, borststuk en achterlijf zwart met contrasterende gele tekening ... *Anthidiellum* p 246
- Kop, borststuk en achterlijf donker zonder gele tekening ...4

Huidige coupletten 4-7 hernummeren naar 5-8.

p. 68. Couplet 24:

"tweede submarginale cel" moet zijn: "derde submarginale cel" (in beide lemma's)

p. 70-71. Couplet 10: het kenmerk op basis waarvan mannetjes *Hoplitis* hier worden afgesplitst (voortibia uitgetrokken in scherpe punt) van andere genera van het tribus *Osmiini* klopt niet. Ook bij mannetjes *Hoplitis*, *Stelis*, *Heriades*, *Osmia* en *Chelostoma* is de voortibia in een punt uitgetrokken. Dit kan als volgt worden opgelost:

Couplet 10 verwijderen.

Couplet 11-15 hernummeren naar 10-14.

Huidig couplet 15 (= nieuw couplet 14): verwijzing naar *Osmia* p 257 vervangen door doorverwijzing naar nieuw couplet 15.

Nieuw couplet 15 wordt aldus:

Scutum halverwege met twee korte lengtegroefjes (parapsidale lijnen) waarin puntering ontbreekt ... *Hoplitis* p 269

- Scutum zonder lengtegroefjes, puntering overall aaneengesloten ... *Osmia* p 257

p. 111. Couplet 7:

figuurverwijzing in eerste lemma moet veranderen van "(fig 44)" in "(fig 44, 45)".

figuurverwijzing in tweede lemma moet vervallen (kenmerk is dus niet geïllustreerd)

p. 116. Couplet 7:

figuurverwijzing in eerste lemma veranderen van "(fig 64)" in "(fig 66)".

p. 123. Figuren bovenaan pagina:

Figuurnummer 119 is twee maal gebruikt: eerste wijzigen in "fig 118" (bij kop zijaanzicht).

p. 123. Couplet 5:

in het tweede lemma (bij *angustior*) moet "Groter (VVL 7 mm)" vervangen worden door "Kleiner (VVL 7 mm)".

p. 188. Couplet 2:

Eerste lemma, laatste zin: "in zijaanzicht even lang als breed (fig 57)" vervangen door "in zijaanzicht drie keer zo lang als breed (fig 57)"

Tweede lemma, laatste zin: "in zijaanzicht twee keer zo lang als breed" vervangen door "in zijaanzicht hoogstens twee keer zo lang als breed"

Vervolg

Plannen voor een derde druk zijn er vooralsnog niet. Wanneer het zo ver is, zal de uitgever dit ook niet aan de grote klok hangen, omdat de eerdere oplagen eerst verkocht moeten worden. Toch blijf ik correcties verzamelen, want er zullen nog wel meer foutjes opduiken. Hulp van iedereen die gebruik maakt van het boek blijft daarbij zeer welkom. Hier moet ik wel nadrukkelijk bij vermelden dat het uitsluitend gaat om correcties van echte fouten. Verschillende personen hebben ook andere ideeën aangedragen voor aanpassing of verbetering van het boek. Hoe waardevol zulke suggesties ook zouden kunnen zijn, de mogelijkheden om dergelijke aanpassingen aan te brengen zijn zeer beperkt. Ondanks de reeds aangebrachte wijzigingen en aanvullingen in de Nederlandstalige versie blijft Steven Falk de auteur van het boek. Aanpassingen in de door hem geschreven sleutels en teksten zijn dus zonder zijn instemming niet mogelijk. Het uitbreiden of aanpassen van sleutels en teksten zou dus in overleg moeten gebeuren en dit kost tijd die ik er persoonlijk helaas niet in kan stoppen. Daarbij komt dat ook uitgeverij Kosmos akkoord moet gaan met aanpassingen, aangezien zij de opmaak en de druk coördineren en financieren.

Dankwoord

De volgende personen worden hartelijk bedankt voor hun oplettendheid en het doorgeven van de fouten die zij in het boek vonden: Jelle Devalez, Jens d'Haeseleer, Aad van Diemen (en zijn bijenstudenten), Linde Slikboer, Pieter Vanormelingen en Theo Zeegers.